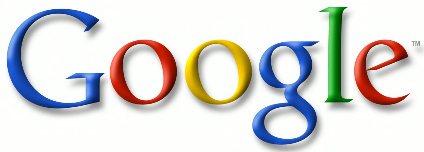

POETICKÉ BESEDY.

(REDAKTOR: JAN NERUDA.)

ČÍSLO XIV.

PŘELUDY.

BÁSEŇ

OD

KARLA LEGERA.

V PRAZE.
NAKLADATEL: ED. VALEČKA.
1884.

STANFORD UNIVERSITY
LIBRARIES

PŘELUDY.

BÁSEŇ

OD

KARLA LEGERA.

(POETICKÝCH BESED ČÍSLO XIV.)

V PRAZE.

KNIHKUPECTVÍ: DR. ED. GRÉGR & ED. VALEČKA.

1884.

Tiskem dra Ed. Grégra v Praze

I.

„Sny! — pouhé sny! — Já z prachu červík chudý
se marně honím stále za přeludy, —
víc nad oblohou nežli na zemi
můj bloudí duch a hledá ideály.
Myšlénky spurné pod hrudí mne pálí, —
podivná touha v srdci plane mi. —
Proč nejsem takým, jako druzí lidi?
Proč oko moje růže zkvétat vidí
kde trní ostré jenom na mne čeká?
Zemdlená duše života se leká.
A musím žít! A přece musím žít! —
Ó, jaké blaho moudrým mužem být
a nepocítit ve svém žití celém
myšlénky žádné pod horoucím čelem, —
ni slabý tlukot srdce pode hrudí, —
a v milém klidu, z něhož neprobudí
blaženou duši žádné bouře jek,
jít pohodlně cestou vyšlapanou
a v bázni boží prožít dlouhý věk. — —
Proč sám a sám já snílek zbloudil stranou? —

Vzpomínky proudem na čelo mi buší. —

Šedivý kmete s velkou, čistou duší,
s tím srdcem vroucím v černém rouchu kněze, —
proč zaved' jsi mne přes vytknuté meze?
Ty's dovedl mne před chrám umění
a když jat touhou, plný nadšení,
jsem vejít chtěl, — ty's opustil mne náhle
a ve hrob tvůj mé klesly naděje. —
Chrám zavřen pro mne. — Srdce touhou sprahlé
však ještě teď se touhou zachvěje
a chorá duše k nebi vzletět touží.
Ó, marný zápas! k zemi padá zpět
a její křídla do kalu se hrouží!" — — —

A mladý Prokop zaťal zuby v ret,
tvář truchlivá mu divným žárem plane. —
Do dlaní sklonil čelo zadumané, —
sny odhání a znova nové spřádá. — —
Svit červánků se v chudou jizbu vkrádá, —
skřivánek v poli zpívat počíná
a pod oknem se vrabčí hnízdo budí. —
Před bledým mužem lampa shasíná. —
On s bouří citů pod mladistvou hrudí
noc jarní celou probděl do červánků
sám s těžkou hlavou, v dumách beze spánku. —

Již na okénku slunka svit si hrál, —
hoch do svých snů se nořil dál a dál,
a na rtu vzdech a v oku slzu tají:

V tom potichu se dvéře otvírají
a na prahu, hle, dívka stojí mladá
a její pohled v pustou jízbu vnik',
jak v temnou noc kdy zlatá hvězda padá. —
Snad kouzlem jeho v jeden okamžik
se před dívčinou chudá síňka mění. —
Na prahu stojí jako v polosnění. — —

Po holých stěnách plíseň, pavučiny
a ze všech koutů hledí nouze jen. —
To vše by — možná — uzřel svědek jiný,
však dívčin pohled snivý, zamlžen
jak ve svatyni v doupě bídy zírá.
Cit podivný jí mladá ňadra svírá,
cos jako strach a jako úcta svatá
před duchem velkým, mocným, vznešeným,
jejž pod doškami bídná vězní chata. —
Jej tuší srdcem maně sklíčeným. —
A onen hoch s tím čelem skloněným
to jeho kněz, — ne! — oběť jeho spíše! —
On bez pohnutí v dumách sedí tiše. —
A na podstavci před ním obraz visí. —
Je nedokončen. Lehounkými rysy

malířův štětec jenom naznačil
hlavinku dívčí půvabnou a svěží.
Ku práci další možná nestačil,
pad' z ruky na zem, — ve dví zlomen leží. —
Na obraz dívka hledí neodvratně. —
To známé rysy, — vzpomíná si chvatně,
vzpomíná dlouho a — poznává sebe.

V tom probudil se mladík z dumání.
Obličej maně rukou zaslání, —
z dvou dívčích očí k němu hledí nebe. —
„Ty's přišla ke mně?“ zadumaně praví.
„Proč hledíš na mne modrým okem svým?
Jdi, — děcko, — jdi! jsem dosti nešťastným.
Proč usmíváš se? bolesť má tě baví? —
Proč zjevuje se ve snu mojí duši
tvůj obraz svůdný, — proč ji z klidu ruší?
Proč mrtvé srdce budí pohled tvůj?“ —
Podivným citem dívčí hruď se chvěje,
ret usmívavý šeptá: „Nežaluj!
což také možno žíti bez naděje?“ —

Hoch vyskočil. — Kdo o naději mluvil?
Ty, děcko? — ach, ty doufej, doufej jen,
vždyť tobě teprv počal svítat den, —
mně dávno zhas' — a pro mne osud uvil

trnový vínek. — Doufej! pravíš, děcko?
Již do hrobu já položil jsem všecko,
sny o slávě i lásky naději. —
Má sláva? Hle, — tam štětec zlomen leží! —
a láska moje — — —."
Dívčí tváře svěží
pobledly náhle, oko hasne jí. —
Hoch nedořekl, — hlavu sklonil k zemi
a dlouho stáli bez pohnutí, — němi
a slova marně oba hledali, —
však našly se jich myšlénky a zraky.
Dívčiny modré oči šeptaly:
„Nezoufej, hochu! Zažeň chmurné mraky!
Neklesej nikdy. Duch tvůj, — orel smělý, —
doletí k nebi třeba pouty spjat.
Jen nechtěj zhubit ducha poklad skvělý,
sny mládí svého ve hrob zakopat.
Květ myšlének tvé mladé srdce tají, —
proč dusit má je stále marný žal — —? — —
A při tom plaše se ta očka ptají:
„Což opravdu jsi lásku pochoval?" —
Pohledem žhavým hoch jí odpovídal:
„Žár nadšení já ve své duši hlídal, —
života démon ale ve hruď mou
jed otravný lil, kapku za kapkou. —
Teď v srdci mém jen chladný popel zbývá. — —
Snad aspoň jiskra v popeli se skrývá? —

Ne! — mrtvo srdce, tma je v prsou mých
a jestli paprsk objeví se v nich,
tvých očí modrých je to odlesk pouhý,
jenž budí ducha hrotem marné touhy. —
Ó, nelítostná! Proč jsi přišla ke mně?
proč hledíš na mne? — Cítím, — ale temně, —
svých ňader u dna tajuplné chvění, —
co tam se kryje? co se budí zas?
Jak víno v číši krev se v srdci pění, —
sny dávno mrtvé probudil tvůj hlas.
Sny, — naděje! — toť jenom trýzeň stará!
Smím doufat ještě? a v co věřit mám?
Na poušti sprahlé v bídě sám a sám
jsem uschlý strom, jenž nedočká se jara.“ —

Jak vánek jarní, — vonný, teplý dech
v tom ovál jemu tváře zasmušilé. —
Na jeho rámě kladouc ručky bílé
mu děvče řeklo: „Pochyb stranou nech!
a nevěříš-li ani v Boha více
v mou lásku věř!“ — —
A vzplanuly jí líce
polibků žárem. — V oku slzy vřelé,
hoch přitiskl ji na svá ňadra směle
a z jeho čela prchly vrásky bolu.
V objetí těsném dlouho stáli spolu. —
Pak pozvedl hoch pravici svou vzhůru

a nadšením mu zaplál jasný zrak.
„Ty's dlaní svojí zvedla černou chmůru,
jež tížila mou duši těžce tak!
Já žiju znova, — síla má se vrací
a duch můj zvedá kleslé perutě. —
Slyš, anděle, — chci vytrvalou prací
jít rovně k cíli, — nechať bouře dují —
za svědka svého, drahá, beru tě, —
dřív neustanu, až si vybojuji
klid duši své a lauru lístek malý.
Ať duch se zvedne k nebi krásou spit, —
kal všednosti ho nesmí poskvrnit!“ —

Na čele dívce mráčky náhle vstaly
a zlehounka se mrazem zachvěla.
Z jasného oka však jí hleděla
tajená naděj, nadšení a touha. —
A děla šeptem: „Mužně dej se v let,
ty orle můj! já vlaštovička pouhá
chci, pokud stačím, tebe provázet,
a budu-li kdy unavena hynout,
pod křídlo tvé si půjdu odpočinout!“ —

„Dík budiž tobě!“ mladý Prokop volal,
„že's přišla ke mně, sňala bolu tíž!
čas nejvyšší byl, — dél bych neoddolal. —
Již klesala má duše níž a níž,

však nad propastí ty's mne zachránila!
Víc nemučí mne pochybnosti jed — —
Dík budiž tomu, kdo tvé kroky veď,
ať boží ruka všemocná to byla,
či srdce tvého probuzená touha! —
Jí zakalil se blankytový hled,
sklonila hlavu a pak řekla zdlouha:
„Můj otec, — drahý! — očekává tebe!“ —

A mladý Prokop rázem padl s nebe
a z blaženého probudil se snění.
Naděje všechny jako pouhý dým
se rozplynuly před ním v okamžení
a duše snivá s křídlem zlomeným
se navracela zvolna, smutně, tiše
a letem těžkým s nadpozemské výše
v pustinu žití, v chudou naši ves,
kde stejným krokem včera jako dnes
životem kráčí dobří vesničané,
kam slabý ohlas bouří světových
se ani za rok nikdy nedostane. —

Na čele mraky, na rtu trpký smích
opustil Prokop chudou jízbu svoji,
šel za dívčinou, která v nepokoji
naň hlédne stranou, hlavu klopí znova
a chvěje se. — Však nepromluví slova.

Šli po návsi a z oken potaji
se Boženčiny družky dívají
a úsměšek jim růžovým hrá retem.
Však což! — ti dva dnes pohrdají světem.

U svého dvora v dumy ponořený
o vrata opřen stál pan představený.
Prokopa uzřel, hlavou zakýval
a s povzdechem se v nebe zadíval:
„Ten Prokop“ — praví, — „starosti mi dělá.
Jsem poručníkem jemu teprv rok
a moje hlava sněhem už se bělá. —
Já střežím věrně každý jeho krok
a oň se starám, — ale marná snaha!
Nebožtík farář, — pokoj budiž s ním! —
mu mladou hlavu poplet' učením —
a na konec, — to cesta byla drahá! —
i do města ho, do ústavu veď'
a stále mluvil cosi o nadání. —
Já, hloupý sedlák, povídal mu hned,
že do škol chodit mohou jenom páni. —
Proč chuďas člověk učeným má býti?
Jen svoji bídu dvojnásobně cítí! —
A opravdu se stalo, jak jsem řek'.
Stařičký farář náhle ve hrob klesl
a nazpět k nám se vrátil sirotek,
ze školy však si více nepřinesl

než hlavu vzdornou, pomatenou trochu. —
Já svědomitě pomoci chtěl hochu
a starám se oň jako otec pravý. —
Snad vypudím mu přece jednou z hlavy
myšlénky divné!“ —
V naší dědině
myšlénku míti hřích je odjakživa.
Za celou obec při sklenici piva
pan představený myslí jedině. — —

Proč hlavu svou chce míti Prokop mladý?
Již od malička vzpíral se mu všady.
Hled jeho planul neskroceným vzdorem. —
Ó, co s ním míval nekonečný kříž!“

Boženka byla ještě dítě skorem,
on pod okénko její chodil již,
do pozdní noci jako stráž tu stával
a divné písně na své housle hrával.
Před prvním květnem v noci na návrší
zapálil oheň, — přived’ Božku pak, —
přes plamen skáče, jiskry za ním srší
a bleskem plane černý jeho zrak.
A k tomu ještě z obecního háje
vždy přinášel jí nejkrásnější máje — — —
Okrádal obec o poslední jmění!
Nu, snad by přece dosáh’ odpuštění —

i kdyby odnes' třeba celý les, —
však to se nedá věru odpustiti,
že k Božence až bídné oko vznes'. —
„Pro tebe, hochu, nechovám svou dceru!“
děl představený. — A když jednou z rána
přiběhla Božka z louky urousána
a za ní Prokop, během uzarděný: —
své „právo“ vážně vzal pan představený.
To „právo“ bylo z lípového kmene,
hedvábnou stužkou kolem otočené,
stříbrné hřeby bývaly v něm kdys, —
však dávno kov ten snědli červotoči.
V povrchu zříte mnohý temný rys
a napnete-li na okamžik oči
na jednom konci čísti můžete:
„Zde tímto právem“ dne a roku toho
Martinec rychtář bit byl tuze mnoho,
to vlastní rukou pana knížete.
Vy, kteří toto čísti budete,
za vznešenou se vrchnosť modlete!“ —

Vzal přísný otec „právo“ ze skříně
a dětem na rtu jásot náhle ztichl —
a pláč a rány slyšet jedině. —
Pan představený zhluboka si vzdychl:
„Kéž na všechny“— děl, —„hlavy bujné, vzdorné
bych mohl vzíti „právo“ divotvorné!

A Prokop první zkusil by ho zas!“ —
Potaji maně zaťal ruku svoji:
„Hle, přede mnou jak vzdorovitě stojí!
Však uplynul už příliš dlouhý čas
od oněch dob — a nezlepšil se posud
a nezkrotil ho ani krutý osud.
Jak zarputile hrýže ret svůj němý,
hled blýskající upíraje k zemi!“ —

Po jeho boku jako anděl bílý
truchlivá, bledá Boženka se chvěje,
jak anděl strážný, — ale v oné chvíli,
když nad hříšníkem zoufá, — bez naděje. —
Ku svému otci plaše pohlíží.
Ten zlobu v prsou tají s obtíží.
„Můj hochu,“ praví, „silný jsi a mladý
a přece bys tu jistě umřel hlady,
já kdybych tebe stále neživil!“ —
— „Dík budiž vám,“ děl Prokop pevným hlasem,
„tu vaši lásku chci vám splatit časem, —
teď pracovati budu ze všech sil. —
Chci umění se věnovati znova!“
Pan představený tak se podivil,
že dlouho, dlouho nemoh’ najít slova.
„Ty, hochu, ty? Co o umění pravíš?
Tím mezi námi zde se neproslavíš!

Buď moudrým, hochu!“ —
„Marné řeči vaše, —
odejdu odtud, dřív se nevrátím,
až lauru lístek cestou uchvátím!“
A na Boženu Prokop hlédl plaše. —
A hlava obce zasmála se tuze:
„Ó životem je těžká, těžká chůze!
Jdi, jenom jdi! však budeš vzpomínat!
Pouť za uměním můžeš počínat
zde od mých vrat! — Vem štětec svůj a na nich
zkus umění své!“ —
Horké čelo v dlaních
šel Prokop bledý, pracně dusil vzdech,
vzal štětec svůj a nepohnutý zcela
podivné čáry kreslil po vratech.
Na jeho práci divně pohlížela
ves celičká. — As po hodině pak
vzkřik' jeden z lidu: „Hle, toť představený!“ —
Napnuli všichni vyjevený zrak.
„Toť vskutku on! — a v čepci vlastní ženy!
A vedle něho; hle, tam kostelník
a kantor! pasák! kupec — první rada!“
(jej holí tluče švarná žínka mladá).
Jak bouře jek se vzmáhá smích a křik.
Hle, na vratech tu celá víska žije. —
Poznává sebe shromážděný lid.

Do sudů krčmář tady vodu lije
a kmotra Horu dusí malý žid,
tam soused kovář chová čtyři děti
a jeho žena jede na koštěti.
Stud nevinnosti Haně z líček září
a ještě víc plá Dobroslavův nos,
tu smrtonoš je s lékařovou tváří, —
tam sousedé se o kus pole sváří,
jich advokát pak smutně chodí bos.
A podobizen hejno stále vzrůstá. —
Hle, zelných hlávek tady hustý řad, —
to shromážděn je slavný výbor snad. —
Tam opět zejí nekonečná ústa.
Kdo uviděl je, bez váhání řek':
„To ponocný je, to je Holeček!" —

Když Prokop kreslil tetě Dobromile
pod nosík tupý knírky přespanilé
a kolem křik a nepokoj se množil,
svou ruku vážnou, mohutnou a jemnou
dráb náhle jemu na rameno vložil,
jen zkrátka sic, však moudře pravil: „Se mnou!" —

V tom hlase jeho děsná hrozba zněla,
šatlavy propasť zívala v něm celá.
To effektní by bylo zakončení. — —

Pan představený ku své dceři děl:
„Snad žalář temný tvrdohlavce změní!“ —
Tajený povzdech dívce uletěl,
na modrá očka mrákoty jí padly,
hlavička klesla jako kvítek svadlý — —
a otec zaslech' temný, tichý sten. —
Zamračil čelo, stanul zasmušen
a dlouho dumal. — „Stůně moje dítě?
Znám dobrý lék, jenž věru uzdraví tě!“ —

II.

Tma. — Vlhké chladno do srdce až mrazí,
po mokré zdi se temné stíny plazí
a slunka paprsk náhodou-li svitne
v úzounké okno bez moci se chytne
jak zlatá muška v šerou pavučinu.
A vylétne-li z planoucího čela
myšlénka spasná, nebo touha smělá
ke slunci toužíc, z doupěte těch stínů,
perutě zraní o rezavou mříž
a padá dolů, padá níž a níž,
čím mocněji se nesla k zoři denní.
Zpět padá do tmy, naděje kde není. —

Dva hlasy ve tmách ve hrobovém tichu
hovoří spolu. —
„Kdo tu zavzdychal?
kdo pláče tady?“ — jeden hučí, — „k smíchu!

Já pláče už se dosti naslýchal. —
Chci bavit se! — Kdo probudil mne ze sna?" —

A druhý hlas mu zticha odvětí:
„Jak smutno tu! a klenba je tak těsná!
a duše moje rovna ptáčeti
se zachvívá, tma na oči mi padá, —
ničeho nezřím, — nechci viděti, —
skráň pálí jen a v prsou cítím hada!" —

Na povzdech jeho smích jen odpovídá:
„Tvé čelo jistě posud hladké jest
a nezryla je zoufalosť ni bída!
Jen na jedné z těch mnohých žití cest
jsi zabloudil — snad sveden vnadou ženy? —
I přes tmu vidím: Mlád jsi, nezkušený!
Ty zapomeneš, — vše to pouhý sen, —
svět celý ještě tobě otevřen,
s nadějí novou, novou cestu zvolíš
a třeba s ranou v mladém srdci svém
za hvězdou štěstí půjdeš, nepovolíš,
až nalezneš ji na blankytném nebi,
či ve propasti na dně blátivém. —
Ať osud krutý zuby na tě šklebí,
jdi směle v zápas, ve proud šumící, —
přec krůpěj blaha můžeš dosíci!
Já starý však — — — Ty's němý, hochu můj?

Jak líný plž se vleče chvíle tady. —
Proč mlčíš stále? Promluv! vypravuj!
Co sem tě vedlo? Umíral jsi hlady?
Či láskou sílen ve propasť se řítíš?“ — — —

„Proč se mne tážeš, druhu neznámý? —
Ty nepochopíš, bol můj neprocítíš!
Ó, nech mne snít a vzpomínat si tiše, —
vždyť upomínka jenom zbývá mi!
Já chtěl být orlem, — v nadoblačné výše
můj toužil duch. Zjev nádherný a skvělý
mně kynul z dálky. — Šel jsem okouzlen. —
Ó, kolikrát mě síly opouštěly,
já klesal k zemi, ve snách živ jsa jen. —
Umění, — sláva! — Zda to přelud pouhý?
Zda dostihnu kdy cíle svojí touhy?
Či klesnu dřív?“ — — —
„Ne, hochu, neklesej!
Pojď, ruku svoji na mé srdce dej,
jsme druhy v boji, druhy v utrpení.
I já šel cestou, kterou volit chceš,
tou cestou bídy, pochyb, trudu, snění. — —
Jen směle jdi a ceny dobudeš, —
s osudem bojuj, — zvítězíš v tom boji.
Svůj všechen jed a všechnu zlobu svoji
již na mne vylil osud zuřivý
a nesklál mne! jak vrba nad potokem

i když jí duše v ňadrech zpráchniví,
přec stojí pevně, pučí každým rokem, —
tak stojím též a pod mou skrání bílou
duch nestárne a novou blýská silou
a v boj se dává s nadšením vždy novým. —

Pojď, hochu, blíž, ať pohádku ti povím,
jak těžká cesta k vítězství a slávě. —
Na svoji matku vzpomněl jsem si právě. —
Ta dobrá duše! Jak mne milovala!
své spasení by jistě pro mne dala! —
My šťastni byli. — V horském údolí
jsme letohrádek měli starobylý,
tam sobě jen jsme klidně, tiše žili.
Já v letech byl, kdy ještě nebolí
myšlének bojem hlava kadeřavá.
Jak volný pták jsem těkal po lesích,
však na večer, kdy první hvězda žhavá
jak andělíčka oko v nebesích
se zatřpytila, — v pustý, bujný sad
vždy nedočkavě, zticha jsem se vkrad'. —
Tam sedávala v dumách matka moje, —
já potichu jí lehl u nohou.
Nad náma čistou, šírou oblohou
se třpytily a chvěly světů roje. —
A v tajemné ty nebes hlubiny
my pohlíželi celé hodiny. —

A často matka řekla smutně, tiše:
„Snad s některé té hvězdy plamenné
tvůj otec na nás hledí s modré výše!“ —
A slzou měla oči zkalené. —
Já rád měl hvězdy. Jejich jmena znaje
jsem hovoříval s nimi častokrát
a vyptával se na věčné jich taje, —
vždyť ony mohou nejlíp všechno znát. —
A v pozdní chvíli jednou ukázala
mně matka kamsi. Napnu mladý zrak. —
Tam kmitala se modře hvězda malá.
„To světa střed je!“ řekla matka pak,
kol hvězdy té se točí vesmír celý
a s anděly tam sídlí věčný Bůh!“ —

Střed všehomíra! V duši mé se chvěly
myšlénky divné. V čarodějný kruh
dvě slova ta mne postavila náhle.
Já viděl slunce, světy neobsáhlé
kol malé hvězdy kmitati se letem —
A neodvrátiv s nebe plachý hled
s ubledlou tváří, chvějícím se retem
já šeptal k sobě tiše: „Světa střed!“ — —

Pak proletěl jsem všelijaké školy
a moudrosť sbíral. — Ale unaven

jsem často prchal v sad náš do údolí,
tam v opojný se ukolébat sen.
Na nočním nebi v jisker roji skvělém
jsem hledával vždy světa pravý střed. —
Však pochybnosti rostly pod mým čelem
a nespokojen znova jsem se zved',
zas ponořil se ve hloub lidských věd
a bádal, zkoušel, pátral, hledal stále. —
Když ona chvíle přišla nenadále
v níž o směru já musel rozhodnout,
kam, kterou cestou životem chci plout,
já na oblohu pohled' přemítaje.
Ta jasna byla, plála hvězdami. —
„Chci poznat nebe, všechny jeho taje!“ —
jsem volal, — touhou hruď se chvěla mi,
„chci hvězdy znát a pilně jich se ptáti:
Kde světa střed?“ —
Kdo v cestě mohl státi
mé vůli pevné, smělým plánům mým? —
Já jedináčkem byl jsem matčiným. —

A v letohrádku připravil jsem všecko
ku práci pilné. — Věru, jako děcko
jsem na divy se těšil neznámé. —
Nešetře peněz, ani žádné píle
a důvěřuje vlastní mladé síle
já těšil se, že duch můj rozláme

závory kleté, za kterými skryta
je pravda ve tmách. V temné hlubiny
tajemné vědy, která hvězdy sčítá
a v blankytu jim měří pěšiny,
já ponořil se, — počítal a hledal
a roztouženě oko k nebi zvedal.
Kněh divných kupy, plány, teleskopy
jsem kolem sebe stále hromadil
a stíhal komet plápolavé stopy
a vyptával se bludných meteorů. —
Však žádný z nich mně pravdu nezradil.
Já cizincem byl stále v jejich sboru
a k cíli svému jsem se nepřiblížil. —

Kdys na večer jsem opět oko hřížil
ve tmavý blankyt. Plné luny svit
noc měnil v den. Tu v oko moje padl
paprslek bílý. Stranou, kde se kmit',
svůj dalekohled spěchám obrátit. —

Kol létohrádku ve křoví se kradl
potůček tichý. — Mezi olšinami
jsem dívku uzřel, — v proudech koupala se,
jak lilie se chvěla nad vlnami, —
tak bílou byla! — Jenom v bujném vlase
květ půvabů svých plaše skrývala —
když vlhké, kypré páže zvedala

z průhledné vody, — jako mramor skvělý
ve svitu luny se mně zablýštěly. —
A zvolna mne ten plamen oslepoval. —

Po celou noc jsem více nepracoval. — —

A druhý den pak jsem ji potkal zrána. —
Jak uskočila, k smrti polekána,
jak zachvěla se celá v nepokoji,
když ručky její lapiv najednou
já ptal se vážně: „Chceš být ženou mojí?“ —
Mlčela dlouho, — zarděla se temně
a řekla: „Tvojí!“ — Plaše hlédla ke mně
a naklonila blíže hlavu svou. — — —

Den před svatbou mně matka stranou děla:
(v poslední době chřadla, šedivěla):
„Můj hochu! nechci napomínat tebe
a kárati, — to zcela neumím.
Ty miluješ, — Bůh dej ti v lásce nebe, —
těm citům také posud rozumím.
Čiň dle své vůle. — Na jedno jen chci tě
přec upomenout. — Odpusť, moje dítě,
a na starou se matku nehněvej,
že ve chvíli, kdy duch tvůj pln je blaha,
se v duši její starostí mrak vzmahá. —
Ty ženu pojmeš, — vůle tvá se děj,

tvé rozhodnutí věru ráda vítám. —
Je hodna, vím, — však chuda. — Nevyčítám!
Jen poslyš mne a čistou pravdu znej!
Jsme ve dluzích, ba na mizině skorem,
a holý život sotva zbývá nám, —
už dravci lační obletují sborem
náš útulek. A marně přemítám,
jak od sebe tu ránu odvrátíme?
Však — nevím více, zda-li doufat smíme.
Kdys přede mnou se jako hvězda kmit'
naděje pablesk — a ty, drahé děcko,
od hlavy naší měl jsi odvrátit
děsivý osud. — Věz, můj hochu, všecko!
Tvé mladě srdce mělo býti cenou!
Já viděla tě s hezkou, švarnou ženou, —
ba pro tebe už dávno, dávno v taji
jsem nejbohatší dívku našla v kraji. —
Nu, nemrač se! — Ty's jinak volil sám!
Buď tedy šťasten s hodnou žínkou svojí,
má duše věčně bude žehnat vám
a lásky anděl vždy ať u vás stojí.
Ať na vás číhá útrap celý mrak,
jen milujte se! Hasnoucí můj zrak
v budoucnost hledí! Vidím vaše štěstí, —
pták boží letí s vonnou ratolestí
k vám, děti mé, a moje srdce jásá,
že v prostřed bouře tobě kyne spása.

Kdo v Boha věří, nikdy nezahyne! —
V něj důvěřuj a krutá bouře mine,
před jasným slunkem prchne mraků stín!
Jen ruku svoji neklaď mrtvě v klín,
bdi, modli se a pracuj neustále!
Jsi mladým, silným! Zvedni hlavu jen
a zažeň s očí neprospěšný sen,
veď loďku svoji od skalisek dále,
ať neutoneš! Jiné cesty hledej
a bludičkami sváděti se nedej.
Já stará jsem a půjdu ve hrob snít, —
však ty, — ty ještě šťastným můžeš být!"

V tom najednou se matka zamlčela
a ruka její v ruce mé se chvěla.
Pohlédla plaše, kradmo v oko mi.
Já objal ji a zlíbal její líce.
„Jsem silným!" volám, „bouře nezlomí
mé předsevzetí! plánů na tisíce
v mé hlavě víří. Pravda, — matko drahá, —
v náručí ženy najdu kvítek blaha
a jeho vůní znova posilněn
chci bez únavy jíti rovně k cíli.
Jsem blízko! blízko! ještě krátkou chvíli
a vyplní se čarovný můj sen.
Tajemství velké směle vyrvu nebi,
střed světa najdu, — rozeženu mrak.

Ať se všech stran se na mne bída šklebí,
vavřínem před ní zakryju se pak!“ —

Má matka zvedla ke mně vlhký zrak
a mlčela. — Jen tiskla ruku moji. —

Já ku své dívce spěchal v nepokoji
a pravil jí: „Jsem chudým, zlaté dítě!
Co odpovíš mně? Bída neděsí tě?
Chceš jíti se mnou dráhou trnitou?“ —
Na moje rámě hlavu položila
a usmála se. — Řekla: „Jsem již tvou!“ —
Po svatbě dlouho nevzpomněl jsem skorem
na dálný cíl svých tužeb mlhavých,
ba pohrdal hvězd nekonečným sborem
ve svitu luzném oček modravých.
Až jednou večer, — my jsme byli sami
se svojí láskou v parku pod hvězdami.

A mladá žínka lichotivě děla:
„V náručí tvé jak milý, krásný sen
mně život plyne a má duše celá
své nebe hledá ve tvé lásce jen!“ —
Rozkoší tichou v rukou chvěla se mi,
já k nebi pohléď, blahem spit a němý.

V tom z temných tůní nadoblačné výše
vytryskl příval jisker mihavých.
Jsou poslové to z tajuplné říše? —
„Andělé pláčí!“ — řekla žena tiše,
„padají k zemi zlaté slze jich.“ —
Své oči maně obrátila ke mně:
„Proč, drahý, bledneš?“ tázala se jemně.
Já zachvěl se až do hlubiny duše,
mé srdce počlo dávný sníti sen
a žínce milé odvětil jsem suše:
„Jdu ke svým hvězdám!“ —
Šel jsem rozechvěn
a za mnou letěl její tichý sten.

Jak náměsíčník těžkým, vratkým krokem
a slepý zcela s vytřeštěným okem,
na srdci, v mozku divnou cítě tíž,
jsem vešel v jizbu, v které dávno již
mé knihy, kresby pokryl prach a plíseň,
skla pavučinou pavouk otočil. —
A sotva jizby práh jsem překročil,
se srdce mého všechna padla tíseň.
S knih ve chvatu jsem vrstvy prachu stíral,
do tajů věd a v modré nebe zíral.
Ó, byl jsem šťasten! Nalezl jsem sebe
a u hvězd tušil taky svoje nebe. —
Noc tu jsem probděl v úsilovné práci. —

Když chvíle přišla, kdy se hvězdy ztrácí
a východ bledne, — zved' jsem hlavu svou
a z prsou mých se vydral výkřik temný.
Na práhu jizby s hlavou sklopenou,
ve vlhkém zraku lásky plápol jemný,
má žena mladá bez pohnutí stála! —

Co hledáš tady?" nevlídně jí dím.
A: „Tebe!" řekla milým hlasem svým
líc nevinná jí temným ohněm plála. —
A chmurným okem pohlížel jsem na ni.
Mou ruku vzala do hebounkých dlaní
a řekla ke mně hlasem anděla:
„Ne, nekaboň se! — já vše věděla,
já tušila, že nepostačí tobě
má láska dětská a že v krátké době
tě, drahý, tížit budou pouta její.
Čím duchu tvému já bych mohla být?
ty's pánem mým, — leč já se přece chvěji. —
U nohou svých mně aspoň dovol snít!
Já budu tichá, — slovem nevyruším
tě z pilné práce. Sotva z dálky tuším
to bohatství a taje divných věd,
jež prohlíží tvůj pronikavý hled.
Vím, duch tvůj prchá z pozemského prachu
a s orlem letí k hvězdám beze strachu,
až na práh klesne u božího sídla. —

Já, ptáče tvoje slabounkého křídla,
nestačím okem let ten sledovat, —
mně dáno jenom tebe milovat.
Ó, nech mne, drahý, sníti u svých nohou
a když ty dlíti budeš pod oblohou,
od hvězdy k hvězdě myšlenkami těkat,
já na tvůj návrat tiše budu čekat.
A když se vrátíš, letem unavený,
korunou slávy věnčen plamennou, —
položíš hlavu na klín věrné ženy, —
polibkem setru mdloby s tvého čela, —
ty hlédneš na mne, — to mi stačí zcela
a úsměv tvůj mi bude odměnou. —
Jsem děcko, — vím to. — Jak chceš o mně suď, —
od nohou svých mne jenom nezapuď!“ —

Já rozechvěn ji na svá ňadra vinul
a v její loktech chvilku odpočinul.
Dech její ve mne novou vléval sílu. —
Osvěžen opět jsem se vrátil k dílu, —
den celý pak jsem v práci ztrávil zase —
a od mých nohou žena nehnula se. — —

My žili šťastně, světa nedbajíce.
Já v tůně věd se nořil víc a více
a věrná žena snivým okem svým
střežila každou změnu na mé tváři. —

Za jasných nocí, při měsíční záři,
kdy hvězdy plály leskem čarovným,
jsem po boku jí prosnil mnohou chvíli
a — zdálo se mi, že se blížím k cíli.

Jednoho jitra po probděné noci
jsem umdlen povstal, — pálilo mne čelo,
však srdce moje nadšením se chvělo
a duch můj jakby tajnou puzen mocí
perutě zvedal a já ve spěchu
jsem ženu objal rozechvěný blahem.
„Po také práci třeba oddechu!
Chci odpočinout na tvém srdci drahém!
již blízounko je cíl můj přede mnou.
Již odhrnuju roušku tajemnou. — —
Jen chvíli ještě nech mne odpočinout,
vítězství palma nemůže mne minout, —
jen jeden krok — —!“
A právě v onu chvíli
se zjevila má matka na prahu. —
Je ona to, — či jenom zrak mne mýlí? —
to její šat, to její vlas je bílý, —
však pohled ten! — Já ztrácel odvahu
a před ní chvěl se jako hříšník bídný.
Jí se rtů bledých ulét’ úsměv vlídný,
tvář ztrnulá a na čele vrásky,
hled vytřeštěn a ztrhán bolestí,

však posud v něm se kmitá hvězda lásky. —
Tak stála tu, jak přízrak neštěstí, —
hubeným loktem o zeď podepřená
se třtinou chvěla, těžce vzdýchala. —
Mne úzkosť jala. Polekaná žena
na hrudi mojí hlavu skrývala.
Já v tichu slyšel její srdce bušit. —
To ticho prsa tísnilo nám všem
a slovem přec my báli se je rušit. —

V tom hnula matka bledým, stuhlým rtem. —
Ač neslyše — ta slova moh' jsem tušit:
„Jsme žebráky!“ — Já oči sklopil na zem
a srdce moje zachvělo se mrazem. — —
Však žena moje na šij se mně věsí
a na rtíku jí dětský zvoní smích:
„Ó, bláhový, snad srdce tvé se děsí
té lidské bídy a dnů truchlivých?
Což může bída hvězdy nebe zhasit
a zlomit peruť tvého nadšení
a v srdce naše nedůvěru nasít?
Ne, nevěřím! Mne bída nezmění,
chci trpět hlad, když budu míti tebe
a slávu ty a k tomu modré nebe!“ —
A zlíbala mně všechny chmůry s čela. —
Já obejmul ji, hladil její vlas

a smál se. — My byli šťastni zas — —
jen matka mlčky na nás pohlížela. —

Pak cizí lidé přišli: „Jděte!“ řekli.
a my jsme šli, — ba spíše my se vlekli.
Na prahu domu stanuli jsme maně,
bez cíle v dálku zřeli zadumaně.
Má žínka mladá klidně šeptá jen:
„Hle celý svět je pro nás otevřen!“
a do svých dlaní moji ruku vzala.
Však z hloubi duše matka zasténala:
„Mne neděsí ni hlad, ni bída bledá, —
Bůh dobrý hladem zahynout mi nedá.
Jen to mne bolí, pro to jen se chvěji,
že z rodného mě sídla vyhánějí. —
Ze hnízda prchám jako pták — a hned
na moje místo dravec — luňák sed.’ — —
Hle, starý dům náš! Dědů stíny posud
se v jeho klenbách kryjí, bloudí tu, —
on s rodem naším každý snášel osud. —
Tam erb náš pevně vryt je do štítu — —
Ó, býval rod náš slavný po staletí, —
o přízeň jeho mnohdy prosil král!
Ať vichr bouřný s mocných jeho snětí
tak mnohý květ a mnohé poupě svál,
on nezhynul! Vždyť ve vás žije, děti!
Té staré slávy buďte pamětliví

a srdce vaše nechať v prsou živí
vzpomínku drahou na veliké dědy!“ —
K rodnému sídlu hlédla naposledy. —

V tom okamžiku právě pro nehodu
kýs dělník bídný pádnou ranou tam
se štítu srážel erb našeho rodu.
„Ó, ustaň, ustaň!“ vzkřikla matka šedá,
„to nemožno! to ďábelský je klam!
ve prachu erb náš! běda! běda! běda!“ —
A do náruče mrtva padla mi. — —
Hrob její dlouho, dlouho slzami
jsem v dumách kropil. Svědomí mně dělo
„Tys jejím vrahem!“ — Však na moje čelo
dlaň hebkou, bílou žena položila. —
„Ubohá matka!“ řekla, — „přelud jen,
o slávě dědů pyšný, marný sen
nám usmrtil ji! — Ona uvěřila,
erb poděděný že dostačí synu.
Ty's šlechticem však ducha, práce, činu —
jen odhodlaně zvedni hlavu svou, —
tvůj svítá den, — cíl tvůj je před tebou!“ —

Já za ní šel v boj s osudem a nouzí.
Ó, chvíle krušné! Duch se maně vzpouzí
Všem upomínkám. — My se plahočili
v doupatech bídy, v kalu hladoví. — —
Ó, neptej se, jak tenkráte jsme žili! —

Což o mne bylo! Závoj mlhový
byl mezi mnou a celým druhým světem,
já jiný svět si v dumách tvořil letem
a nadějí se živil po čas celý
vždy vida jen cíl dávný, dálný, skvělý.
Od práce nikdy nezahnal mne hlad
a chvilkou-li mne síly opouštěly,
na prsa ženě hlavu svou jsem klaď. —

Však ubohá má žena, duška věrná!
Je lehčím věru hrobu zem jí černá,
než osud byl! — Já v práci ponořen
neviděl ani, kterak den co den
jí blednou tváře, modrý zrak se kalí, —
šat chudobný že sotva už ji halí. —
Na večer jednou, — dobře vzpomínám, —
vichřice vála v okna roztříštěná —
já v temné jízbě seděl sám a sám. —
V tom z venku přišla dobrá moje žena
s náručkou dříví, — kde je vzala as? —
a rozdělala oheň namahavě.
Při jeho svitu hleď jsem k její hlavě —
a zachvěl se. — — „Ó ženo, kde tvůj vlas?
tvůj hebký vlas? tvůj měkký, zlatý vlas?“ —
Mlčela dlouho, pohnutím se chvěla,
mou ruku vzala a pak tiše děla
(i ve své bídě byla spanilá!):

„Já pokrmu ti za něj koupila!“ —
Svou hlavu mladou na mé rámě sklání:
„Ty's tolik sláb a mnohé namahání
tě čeká ještě, nežli najdeš cíl. —
Tvé cesty trpké ještě velký díl
je před tebou a mnohé pikle strojí
ti osud krutý! Nesmíš umdlévat!
Jen posilni se ku práci a k boji
a osvěžen jdi dále poutí svojí
pro vavřín slávy, který ověnčí tě!“ —

Jak pírko jsem ji pozved' na svůj klín
a líbal ji a ptal se jako dítě:
„Proč bleda jsi? proč tento tmavý stín
pod okem tvým? Ty trpíš, — vím to, vím!
Však zapomeň už na vše utrpení! —
Dnes ještě velkou práci ukončím
a potom — ó pak všechno kol se změní
zábleskem slávy!“ —
Bídou unavena
na lůžku tvrdém usnula mi žena. —
Noc probděl jsem a pilně pracoval. —
Když zaplál den, já rozechvěný vstal
a „Dokončeno!“ řekl, — „Díky Bohu!“ —
V tom hlédnu k ženě. — Ó, kéž na vždy mohu
vytrhnout z duše děsný obraz ten! —
Dřímala klidně, — ale věčný sen! —

Tvář její bledá byla krásnou posud,
však mnohou vráskou krutý zryl ji osud,
stín bídy ležel na čele jí mladém. —
Uvadlá růže! — Zemřela mi hladem! —

Mně zbělel vlas, hruď otrávil mi žal. —
Já mnoho trpěl, — nač tu plýtvat slovy?

Za hvězdou slávy znova jsem se dal,
bych vybojoval vínek vavřínový
své ženě na hrob. —
Těžké putování!
Já k učencům šel s velkým dílem svým, —
však vítali mne smíchem jízlivým
a v cestě mojí všemožně mně brání.
Ti pidimuži dozajista tuší,
že zastínil bych všecky najednou.
Ať hněvem soptí ve své podlé duši,
mým namaháním nechať pohrdají, —
však jedenkráte přece prohlednou
a na mé skráně sami vavřín daji. — —

Teď bloudím světem jako tulák bídný,
na víčka moje nezaletí sen
a ve vězení najdu lůžko jen, —
neuzřím nikde ani pohled vlídný
a nikdo nechce pochopit mé snahy.

Mou duši sílí ale pocit blahý,
že veliké jsem dílo dokonal. —
Zde na svých ňadrách celé jmění skrývám
a — otráví-li srdce moje žal —
o budoucnosti jako dítě snívám. — —
Zde na svých ňadrách — — Běda! já se mýlím!
Ó, Bože věčný! — Věru, šílím; — šílím! — —
— — — — — — — — — — — — — — — —
A přece pravda! — Vše jsem ztratil! všecko! — —“

Muž neznámý se rozplakal a ztich’, —
však jeho pláč se v dutý mění smích:
„Ó, starče bědný, neplač jako děcko!
Slabochem bídným nechci nikdy slout!
Je třeba práci znova podniknout, —
proč lekat se jí? — Nuže, k předu tedy!
Co na tom více, že můj vlas je šedý?
Mám síly dost a nechci dříve zhynout,
po práci nechci dříve odpočinout,
až vystelu si laurem hrobku svou! — —

Ty hochu tam! já dobře vidím tmou, —
smích útrpný máš jistě jenom pro mne
a v mojí touze, vůli neoblomné
šílenství hledáš! — Neznáš, hochu milý,
té vášně divé, neznáš oné síly,

jež ducha pudí v peklo nebo v nebe, —
po slávě touha nedotkla se tebe! —
To číše vína! Kdo se tkne jí retem,
už opojí se, zhrdne celým světem,
v boj s osudem se bez rozvahy dává,
jde, neotřesen bahnem, bouří, tmou,
jde, třeba viděl zhoubu před sebou, —
vždyť taky v hrobě může býti sláva! —
A byť ho mámil jenom přelud pouhý,
jde jako ve snu za cílem své touhy.
Ať ozývá se vůkol pláč a sten, —
on citu nemá, — hluch a oslepen.
Ať klesá noha, srdce nechať bolí, —
on kráčí dál — a třeba přes mrtvoly!“ —
— — — — — — — — — — — — —
A v druhém koutě temné šatlavy
se Prokop chvěl a hlavu klopil k hrudi,
a zdálo se mu, že se náhle budí
ze hrozných snů duch jeho churavý. —

III.

Modravé oči hezké Boženy
tajeným pláčem byly zkaleny.

Ke strýci kupci, muži ctihodnému,
ji do městečka tatík odeslal
a v bílém listu jemu toto psal:
„Buď, milý bratře, otcem děcku mému!
Je robátko, — nu, víš to, — potřeštěna,
však čas jí, myslím, hlavu napraví
a bude z ní as jednou hodná žena,
až bohatý se ženich dostaví.
Dej na ni pozor, prosím, milý hochu,
a německy ji při tom nauč trochu!“ —

Když dočet' vážně krátký lístek ten,
strýc odvrátil se, málo potěšen,
o dívku starosť svojí ženě nechal
a beze slova ke svým účtům spěchal. —

Choť jeho byla žena hodná chvály.
Rozkoše dětské hříchem se jí zdály,
v „Růženci“ byla celou řadu let. —
Ať říká o ní pomlouvačný svět,
za bujné mládí že se kaje nyní, —
jen modlí se a dobré skutky činí.
Potěchy zlato v doupě bídy nosí
a žebračka-li o kus šatu prosí,
hedbávným šátkem hned ji obdaruje,
a chorým dětem, které hladoví,
nejlepší z krámu rozdá cukroví.
Však proto také matkou chudých sluje
a titul ten ji těší převelice. —

Vítala dívku přísným pohledem. —
Boženka byla trochu bleda sice,
však přece pevna. Nepohnula rtem,
když do svědomí teta sahala jí.
— „Hm! mladé srdce! ďábel v něm se tají
a duši drahou zahubiti hledí! —
však vyženem ho brzy, dítě mé.
Každého týdne půjdeš ke zpovědi
a pospolu se modlit budeme!“ —
Dumala teta: „Mládí! bujné mládí!
tak mnohou duši na práh pekla svádí.
Však důvěřuj jen staré tetě svojí
a srdce tvé se brzo upokojí!“

A pod ochranou její dlouho již
Boženka chřadne jako ve tmě kvítek,
však posud vězí v její hrudi skřítek, —
(ó, mívala s ním, chudák velký kříž!)
a svěcená ho voda nepoděsí.
V „Růženci" byla dávno přijata
a za družičku byla na processí —
a přece, přece mladou hlavu věsí
a na tváři jí vadnou poupata.
Však bledosť ta jí roztomile sluší,
a stará teta říká dojata:
„Co tělo hříšné! — Chraňme dříve duši! —
Ó, zda-li přece hodná paní tuší,
čím chvěje se ta duška nevinná? — —
Jednoho jitra bledá dívčina
z bílého lůžka před svítáním vstala, —
neb na roráte měla s tetou jít, —
však mladé hlavě dál se chtělo snít
a mimovolně oči zavírala. —
A vzpomínky se do srdce jí derou, —
zalétá s nimi nazpět v dálku šerou.
Co dělá Prokop? Myslí na ni as?
Nic neví o něm za ten celý čas!
Však v myšlénkách ho každodenně vídá,
jak ducha silou, orlí perutí
on láme pouta, jež mu kuje bída. —
Nechť žalářů ho dusí klenutí,

rozdrtí mříže a dál kráčí směle, —
znak nadšení mu na hrdém plá čele. —
Ó, kéž by mohla kráčet spolu s ním!
Však tady, běda! — okem jízlivým
mrzutá teta její kroky střeží, —
i vzpomínati může jenom ztěží. —
zde vězní též i její duši mladou,
nadějí květy ze srdce jí kradou
a růženec jí za ně dávají. — — —
A snivé děcko vzdychá potají.
„Co ráj a nebe s rojem cherubínů?
co propasť pekla hrůzná, plna stínů?
To vše je přelud, marný dětský sen, —
můj ráj i peklo v mojí lásce jen!“ —

Padaly slzy volně, tiše k zemi. —
„Jsem ve vězení, smutno, teskno je mi!
Do dálky toužím! — Kéž bych ptákem byla!“ —
Což? — teta spí! — A sotva domyslila. —
To chvíle drahá, nač se rozmýšlet,
ať pomlouvá ji utrhačný svět,
ať přísný otec vyžene ji třeba!
Ó, dovede si vydělati chleba!
Jen Prokopa když svého zachrání.
Duch jeho skvělý, jeho nadání
za slzí trochu dozajista stojí. — —
Pomocnou ruku potřebuje v boji. —

Až jeho sláva hvězdou svitne v mraky,
sám přísný otec umírní se taky
a odpustí jí věru celý svět.
Nač rozmýšlet se, nač tu otálet? —
Vzkypěla touha bujně v srdci mladém. —
Rozhodla rychle, — přes práh kročila. — —

Musela projít zasmušilým skladem. —
Laciná svíčka v koutě svítila, —
strýc lakomý tam pilně od večera
počítá účty, oka nezvedne. —
A kolem něho pod ochranou šera
Boženka kráčí nedýchajíc ani. —
Na prahu ještě nazpět pohlédne:
„Ó bláhový!“ dí, — „kdo se zlatu klaní
a za štěstím se v potu honí jen.
Co zlato? štěstí? marný dětský sen!“ —

Vyběhla z domu. — Venku šero ranní.
Je krutý mráz, — sníh pod nohou jí chrastí,
však srdce hřeje pocit nové slasti. —
Je na svobodě! — Prchá. — Líce bledé
jí zarděly se, oko plápolá, —
cest ani nedbá, — však ji láska vede. —
Přes pole běží, — poušť je dokola,
jen havran někdy nad ní zavolá, —
ó skvělá kořisť by to pro něj byla! —

Teď klesla k zemi. — Jenom dále zas!
Šat její zedrán, větrem vlaje vlas. —
Jen dále, dále! — Ani necítila,
že z bosé nožky krev jí vytryskla
a drobné stopy, které vytiskla
do sněhu letem, — rubínem se rděly,
jak vonné lístky růže uvadlé,
jež vítr roznes'. — —
Bloudila den celý. —
K večeru teprv do vsi zapadlé
zemdlena došla, — sotva ještě žila. —
A štěstí! hle, tu Prokop vedle ní!
Jak děcko se mu na hruď zavěsila
a šeptala mu zpola ve snění:
„Pojď, drahý muži, uprchneme spolu!
Já s čela tobě slíbám vrásky bolu!
Chci tobě sloužit, pro tebe jen žít —
v mých loktech budeš o své slávě snít!
Umění hvězda zableskne se časem
nad hlavou tvojí nevídaným jasem.
Ó, nemeškej! já všechno v sázku dala,
jen na tebe jsem, milý, vzpomínala. —
Až laurem budeš věnčit hlavu svou,
Ó, nezhrdni jen dívkou ubohou!
Vždyť ve vavřínech dojista se může
ukrýti světu každý lístek růže!“ —

A Prokop sotva vyšel z udivení.
„Ó děcko!“ řekl, „jaký jal tě sen?
Čas všemohoucí mnoho, mnoho mění, —
já zanechal už bláhového snění,
jsem moudrým nyní, — ano! věř mi jen!
A za bludičkou nehoním se více! —
Jsem učitelem, — malá služba sice,
hlad nemám však a také ctí mne svět!
Ó, raduj se! mně velmi přeje nebe, —
dnes otec tvůj mně pevně slíbil tebe
a s tebou dá mi korců dvacet pět!
Co sláva? jenom přelud mladé hlavy!
třpytivá tretka, která děti baví, —
to chorobný je věru jenom sen! —
Proč chvěješ se? Ó neplač, neplač jen!“ —

A dívčí rety ubledlé se chvěly:
„A snem je, možná, lidský život celý?“ —
Víc nemluvila, — hlavinka jí klesla,
naděje svadly, které z dálky nesla, —
teď ucítila teprv krutý mráz! —
— — — — — — — — — — — — —
Nu, rozumí se, svatba byla z toho. —
Byl jsem tam také. — Pití bylo mnoho
a z koláčů nám vystavěli hráz.
Vše bylo tam, co jenom srdce chtělo,
vše jásalo a smálo se a pělo.

Nevěsta byla jaksi trochu bledá, —
nu, při svatbě to žádná jinak nedá!
Když před otce ji Prokop dovedl,
tu představený maně pohlédl
na svoje „právo“ trochu podezřele
a zašeptal jí: „K světu měj se přec
a ráda buď, že's přišla pod čepec!“ —
a políbil pak pana učitele. —

To bylo slávy! Sklenky zvonily
a plné mísy stále nosili,
muzika hrála hlučně u dveří,
kdo přišel sem, byl vítán bez ohledu
a každý moh' se třeba topit v medu!

Proč nepřišel, kdo teď mi nevěří! —
A na ranní když zahlaholil zvonec,
byl teprvé těm slavným hodům konec.

Poznámka: Krátký životopis spisovatelův nalézá se již v 8. čísle „Poetických besed“.

Poetických besed:

Č. I. **Ballady a Romance** od *Jana Nerudy*. 40 kr.
Č. II. **Oldřich a Božena.** Idylla od *A. Heyduka*. 50 kr.
Č. III. **Petrkliče.** Báchorka od *Svat. Čecha*. 40 kr.
Č. IV. **Staré zvěsti.** Od *Jar. Vrchlického*. 50 kr.
Č. V. **Prosté motivy.** Od *Jana Nerudy*. 50 kr.
Č. VI. **Ballady.** Napsal *Lad. Quis*. 45 kr.
Č. VII. **Griselda.** Povídka veršem od *J. Zeyera*. 65 kr.
Č. VIII. **Všední život.** Báseň od *K. Legera*. 40 kr.
Č. IX. **Záviš.** Napsal *Fr. Chalupa*. 50 kr.
Č. X. **Zpěvy knížecí.** Básně *Fr. Kvapila*. 50 kr.
Č. XI. **Lešetínský kovář.** Báseň od *Svat. Čecha*. 50 kr. (Zabaveno.)
Č. XII. **Vlaštovičky.** Selanka od *E. Krásnohorské*. 40 kr.
Č. XIII. **Ze života.** Básně *J. V. Sládka*. 60 kr.

Číslem patnáctým budou

Třešně.

Báseň od *Ladislava Quise*.

Předplacení na „Poetické besedy“ není žádné. — Sešity prodávají se jednotlivě. — Kdo z venkova objedná si alespoň dva svazky najednou, obdrží je frankovány.

Tiskem dr. Edv. Grégra v Praze.